

Sak S 37/17 - «Vikingtidsmuseet på Bygdøy» - prosjektrapport XXII til KHM's styre 8. desember 2017

Følgende oppgaver og hendelser har vært sentrale i perioden fra styremøtet 10. november til 1. desember 2017.

I. Arbeidet i forprosjektet

Arbeidet i forprosjektet kom i gang for fullt rett etter påske. Det pågikk frem til ultimo august en intensiv prosess for brukermedvirkning. I perioden frem til medio oktober lå hovedfokus på arkitektenes og ingeniørenes arbeid med uttegning, detaljering og dokumentasjon.

Forprosjektrapporten for byggeprosjektet ble avgitt 1. november, og har siden denne dato vært under behandling ved KHM og UiO (se nedenfor).

Forprosjektrapport bygg (PG1) ble behandlet i KHM's styringsgruppe for VTM-prosjektet 21. november. Styringsgruppen (SG) ga en positiv bedømmelse av rapportens arkitektoniske hovedgrep og funksjonelle hovedgrep, og av endringene som har blitt gjort fra skisse- til forprosjektfasen. SG anbefalte forprosjektet som grunnlag for det videre arbeid inn i detaljprosjektfasen. SGs uttalelse er fremlagt for styret i dette møtet (jfr. Sak S 39/17).

II. Brukerutstyr

I statlige byggeprosjekter gis det normalt en separat bevilgning til såkalt brukerutstyr. En norm for denne bevilgningen er at den kan være opp til 20% av fastsatt budsjett for selve byggeprosjektet, altså i opp til 300 mill. kr i VTMs tilfelle.

Arbeidet med dokumentasjon av behov brukerutstyr startet opp ultimo juni. Byggets spesielle funksjon gjør at avvik fra etablert programmeringsmetodikk er nødvendig. Grovt sett deles utstysbehovet i tre hovedkategorier:

- Byggrelatert utstyr
- Ordinært brukerutstyr
- Utstyr knyttet til utstillingsprosjektet.

Kartleggingsarbeidet har i første omgang skjedd i regi av UiO og KHM. De prosjekterende arkitektene (Aart) har i kontrakten med Statsbygg opsjon på oppdraget om prosjektering av utstysbehovet, men oppstarten av dette har blitt forsinket på grunn av uklarheter når det gjelder

finansieringsmåte og -ansvar for prosjekteringen. Saken løste seg primo november ved meddelt finansieringsgaranti fra Kunnskapsdepartementets side.

Prosjektering av brukerutstyret startet opp ultimo november, og vil fortsette frem til ultimo januar. Arbeidet vil skje i nært samspill med KHM og UiO, og på grunnlag av allerede etablerte strukturer for brukermedvirkning. For KHM er det særskilt viktig at alt utstyr knyttet til sikring av samlingene i det nye museet (sikkerhetsmontre, støtter m.v.) blir inndeckt av brukerutstysprosjekteringen. Dokumentasjonen av brukerutstyret er en del av det nødvendige underlagsmaterialet for KS-2-prosessen, og denne kan ikke startes opp før dette foreligger.

III. Arbeidet med de sikringsrelaterte sakene - Sikringsprosjektet.

Ingeniørene og spesialistene i Statsbyggs prosjekteringsgruppe II (PG2) og KHM's fagfolk innen konservering, sikring og oppstøtting har fortsatt samarbeidet om utvikling av metoder for flytting og midlertidig sikring av skipene og øvrige samlinger. Viktig grunnlagsarbeid er knyttet til scanning/dokumentasjon, styrkeberegninger, veiing av skipene m.m. Samtidig har KHM etablert en egen delprosjektgruppe som skal arbeide med løsninger for varig oppstøtting av skipene.

Rapporten fra Sikringsprosjektet/PG2 ble avgitt medio november. Den ble behandlet sammen med forprosjekt-bygg/PG1-rapporten i KHM's styringsgruppe for VTM-prosjektet 21. november, og er forelagt styret for behandling i dette møte (jfr. Sak S 39/17). Hovedkonklusjonen i SG's uttalelse er at løsningene for flyttemetode og sikring/oppstøtting er gode og betryggende, men at det er utfordringer knyttet til finansieringen av sikringsprosjektet (se nedenfor).

IV. Reguleringsplan VTM-Bygdøy - status pr. oktober/november 2017

Plan og bygningssetaten (PBE), Oslo kommune, fremla forslag til «Reguleringsplan Huk aveny 35, Vikingtidsmuseet, Bygdøy» til offentlig ettersyn ultimo april. Dokumentet inneholdt Statsbyggs forslag (utarbeidet for SB av «Asplan-Viak AS») med to alternativer for løsning fortau/sykkelvei og et eget alternativt forslag utarbeidet av Plan- og bygningssetaten selv.

PBE's alternativ inneholdt et problematisk punkt om fjerning av alle ordinære parkeringsplasser for biler til fordel for 250 sykkelparkeringsplasser. Det inneholdt også rekkefølgebestemmelser som kan være utfordrende for fremdriften i prosjektet. Det var også problematisk at PBE-forslaget inneholdt krav til samferdselsarealer som ligger betydelig utenfor reguleringsområdet. UiO avga en samlet uttalelse om planforslaget innen høringsfristen 19. juni.

Det har i høst vært gjennomført drøftinger mellom Statsbygg og PBE med sikte på en omforent forståelse av rekkefølgebestemmelsene. Disse har i liten grad ført fram. En konsekvens av dette vil være at den endelige versjonen av planforslaget vil bestå av følgende:

1. PBEs opprinnelige forslag, utvidet med ytterligere økning av krav til bredde på fortaus-/sykkelveiløsning. I tillegg fastholdes alle krav til parkeringsløsning på VTM-tomten samt alle rekkefølgebestemmelser i sin opprinnelige form.
2. Statsbyggs forslag, bestående av et hovedalternativ (a) og et subsidiært forslag (b):
 - a. En enklere sykkelvei-/fortausløsning på den ene siden av Langviksveien (mot Folkemuseet) kombinert med et forslag om forskyvning av de øvrige uløste problemene til en senere og separat reguleringsprosess.
 - b. En nedskalert versjon av PBEs forslag

For KHM vil det være svært problematisk om PBEs forslag, slik det nå framstår, vedtas av bystyret. Plan- og bygningsetatens endelige forslag vil bli oversendt bystyret rett før jul 2017. Det vil da være kritisk viktig at en lykkes med å sikre flertall i bystyret for Statsbyggs forslag. Det planlegges ulike tiltak for sikring av dette. For å forhindre forsinkelser i oppstart av KS-2-prosessen er det også viktig at bystyret er villig til å prioritere en fremskyndet behandling av saken.

V. Riggområde

Statsbygg har hatt møter med Norsk Folkemuseum om muligheten for å legge riggområdet i byggeperioden til den sørvestlige del av NFs tomt. NF har foreløpig gitt et negativt svar på dette. Blir dette stående vil man måtte legge hoveddelen av rigganlegget på forsiden av Vikingskipshuset. Dette vil kunne påvirke muligheten for å holde museet åpent i deler av byggeperioden, og dermed også øke størrelsen på beløpet som må kompenseres som følge av inntektsbortfall. Det er dialog med Folkemuseet for å finne løsninger som er akseptable for begge museer.

VI. Udekkede prosjektkostnader - totalbudsjettering

Statsbygg har i sin budsjettering lagt til grunn at deler av kostnadene knyttet sikring og flytting av vikingskipsfunnene i det nye museumsbygget skal dekkes av prosjektets byggebudsjett, herunder flytterigger skip, vibrasjonsisolering skip og sleder, nye støtter skip, flytting av skip og nødvendige tekniske beregninger. Statsbyggs utgangspunkt har vært at byggeprosjektet skal dekke den spesialkompetanse som museet selv ikke besitter. SB har løst dette gjennom et eget «sikringsprosjekt» m/prosjekteringsgruppe (PG2). Prosjekteringsgruppen og museets fagpersonale har samarbeidet nært gjennom både skisseprosjekt- og forprosjektfasen for å utvikle gode og

forsvarlige løsninger på den meget krevende oppgaven med varig sikring av skip og gjenstander i det nye museumsbygget. SBs planlegging bygger på kostnadsrammen for det såkalte «basisprosjektet», godkjent av KD sommeren 2016, samt tillegg fremkommet gjennom skisseprosjektfasen, totalt 1 500 MNOK.

Gjennom arbeidet i sikringsprosjektet har det blitt tydeliggjort at flere av tiltakene som er nødvendig for gjennomføring av sikringsprosjektets anbefalinger ikke er sikret finansiering innenfor rammene av nevnte basisprosjekt. Blant viktige tiltak uten finansiering, eller med usikkerhet i forhold til finansieringsansvaret, er:

	Oppgaver	Kostnad
a)	Sikring og midlertidig magasinerings av gjenstander i VSHs gjenstandsfløy - nødvendig forarbeid før sikringsarbeid gammel bygning og byggeprosess nybygg	12 mill
b)	Oppfølging og tilrettelegging for montering av nye støtter for Oseberg, Gokstad og Tune samt småbåter; utvikling og design av støtter (kjøp dekket av basisprosjekt).	18,3 mill
c)	Gustavsons, Sheteligs og Fjerde Slede - sikring før vibrasjonssikring, midlertidig flytting og endelig flytting, oppstøtting, montering i ny monter	4,3 mill
d)	Alunkonserverte gjenstander - nye støtter og sikring før montering, samt remontering i nye monter	2,9 mill
e)	Sikkerhetsmontere til Gustavsons, Sheteligs, Fjerde Slede og Osebergvogn	9,7 mill
f)	Spesialmontre for de øvrige alunkonserverte gjenstandene (dyrehodestolper, slededrag osv)	20,0 mill
	Samlet	67,2 mill

Det er nødvendig med avklaringer mellom KD, SB og UiO av grensesnitt og ansvarsforhold mellom objektene som inngår i sikringsprosjektet og den øvrige samlingen. Det er også nødvendig å sikre finansiering av følgekostnadene ved tilrettelegging for sikringstiltakene. KHMs (og UiOs) utgangspunkt er at alle kostnader knyttet til oppfyllingen av effektmålet om samlingens sikkerhet må defineres som del av bygge-/sikringsprosjektet. Dette kan oppnås gjennom tillegg i SBs byggebevilgning eller ved særskilt bevilgning til UiO.

UiO og KHM har de siste uker arbeidet med ulike tiltak for oppfølgingen av saken mot Statsbygg og Kunnskapsdepartementet, herunder i møte i VTM's prosjektråd 27. november. En har foreløpig

ikke lyktes å oppnå gjennomslag i saken. UiO har også spilt saken inn til KD i brev om statsbudsjettet for 2019.

I tillegg til fulldekning av kostnadene knyttet til sikring av samlingene, vil det ligge et behov for inndekning av inntektsbortfall som følge av hel og delvis stengning av VSH i byggeperioden. Netto inntektstap er pr. dato anslått til 90 mill. kr. samlet. Beløpet er spilt inn til KD i nevnte brev fra UiO om 2019-budsjettet.

VII. Kuttlist

I tråd med faste prosedyrer for statlige byggeprosjekter skal det utarbeides lister over prioriterte kostnadskutt i prosjektet. Disse skal an vise hvilke mulige kutt som er mest akseptable dersom pålegg om reduksjon av prosjektets budsjetttramme blir besluttet. Kuttene skal vurderes opp mot avgitt forprosjekt. Statsbygg gjennomfører i disse dager en prosess, med deltakelse fra UiO og KHM, for utarbeidelse av forslag til slike kuttlist. Kuttlistene vil bli behandlet av styringsgruppen og KHM-styret som del av behandlingen av de to forprosjektrapportene.

VIII. Delprosjekt nye utstillinger

KHMs delprosjekt nye utstillinger (DNU) har i perioden september hatt sitt hovedfokus på arbeidet med utvikling av de nye utstillingenes innholds- og opplevelseskonseper. Arbeidet har skjedd i nært samspill med KHMs forskergruppe vikingtid, *Centre for Viking age studies* (ViS). En konseptskisse for utstillingene ble ferdigstilt i slutten av oktober. Denne ble drøftet videre i en workshop 28 og 29 november, med deltagelse fra et bredt spekter av vikingtidforskere fra Norge og Europa. Workshopen ga en rekke gode innspill til det videre arbeidet med utvikling av innholds- og opplevelseskonseptene.

Det har også vært arbeidet med ytterligere spesifisering av prosjektplaner og budsjettbehov for DNU-prosjektets planleggingsfase (2017-19) og produksjonsfase (2020-2023). Prosjektbeskrivelsen for DNU-prosjektets planleggingsfase ble besluttet av VTM-prosjektets styringsgruppe 21. november 2017 og februar 2018. DNU-prosjektets budsjett for 2018 vil bli fastsatt som del av styrets behandling av KHMs budsjett 2018-22 i dette styremøte (jfr. Sak S 41/17). Når det gjelder finansieringen av de nye utstillingene, arbeides det ut fra en modell med tre komponenter: 1) Bygg-/sikringsbudsjettet (KD), 2) UiO/KHM, 3) Sponsorfinansiering. Det vil bli lagt frem en egen sak for styret om den langsiktige finansiering av utstillingsprosjektet på styrets møte i april 2018.

IX. Nye delprosjekter - VTM-prosjektet

Styringsgruppen-VM vedtok mandat for følgende to nye delprosjektgrupper på sitt møte 21. november:

- Delprosjekt kommunikasjon, branding og kommersiell profil
- Delprosjekt forskningssenter vikingtid

Museumsdirektøren vil oppnevne delprosjektledere og medlemmer i delprosjektgruppene. Gruppene vil starte sitt arbeid i januar 2018

X. VTM-prosjektets møter/reiser november 2017

Følgende møter/reiser har vært gjennomført i perioden 1. november - 1. desember 2017:

- To (2) møter i Kontaktforum (felles koordineringsorgan SB, UiO og KHM for VTM-prosjektet)
- Et (1) møte i Prosjektrådet (VTM-prosjektets høyeste organ med repr. fra SB, UiO, KHM og departementene).

I tillegg kommer den løpende virksomheten i delprosjektgrupper, temabrukergrupper og særmøter i tilknytning til brukermedvirkningen i prosjektet.

KNI, 29.11.17